

REGGIO EMILIA-İLHAMLI DOKÜMANTASYON ÇALIŞMASININ DOKÜMAN İNCELEMESİ YÖNTEMİYLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Hatice Zeynep İNAN¹

Makale Bilgisi

Araştırma Makalesi

DOI: 10.19171/uefad.776019

Makale Geçmişi:

Başvuru 05.08.2020

Kabul 01.12.2020

Anahtar Kelimeler:

Reggio Emilia,
Dokümantasyon,
Erken çocukluk eğitimi,
Doküman incelemesi,
Nitel araştırma,
Okul öncesi eğitim,
Kuşlar,
Fen ve doğa.

Özet

İtalya'daki Reggio Emilia anaokulları kendilerine özgü okul öncesi eğitim sistemiyle tüm dünyaya ilham kaynağı olmuştur. Son yıllarda Türkiye'de Reggio Emilia ilhamlı anaokullarının yaygınlaşmasıyla birlikte, bu okullarda eğitimin bir parçası olarak kabul edilen dokümantasyon çalışması da eğitimciler tarafından merak edilmekte ve uygulanmaya çalışılmaktadır. Ancak birçok eğitimci, dokümantasyonu ya doğru şekilde yapamamakta ya da önünde bir yol gösterici olmaması nedeniyle cesaretini kaybedip dokümantasyon yapmaktan vazgeçmektedir. Bu araştırmanın amacı, Türkiye'de Reggio Emilia ilhamlı anaokulunda gerçekleşmiş bir dokümantasyon çalışmasını incelemek ve değerlendirmektir. Bunun için dokümantasyon çalışmasının birincil kaynağı olan ve öğrenmeyi dışarıda görünür kılmayı amaçlayan, "yazılı, görsel ve video" türündeki dokümantasyon belgeleri, Reggio Emilia yaklaşımındaki dokümantasyon prensibi bağlamında incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Bu çalışmada, Reggio Emilia yaklaşımının sosyal-yapılandırmacı doğasına ve dokümantasyonun doğasına uygun olarak, nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi yöntemine uygun olarak yazılı ve görsel verileri içeren dokümantasyon panelinin dokümanları toplanmış, bu verilerin analizinde içerik analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Bu çalışmada, Reggio Emilia ilhamlı Vahide Yılmaz Anaokulu'nda gerçekleşmiş "Bir Tüyün İzinde" isimli kuşlar projesine ait dokümantasyon çalışması analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, ilgili dokümantasyon paneli, öğrenmeyi ve eğitimi başarılı bir şekilde görünür hale getirmiştir. Nitekim öğrenmeyi ve eğitimi görünür kılmak, dokümantasyon çalışmasının başlıca amaçlarından bir tanesidir. Bu başarının detayları, önemli noktalar, analiz sonuçlarının tartışması ve öneriler araştırmanın sonunda sunulmuştur.

EVALUATING REGGIO EMILIA-INSPIRED DOCUMENTATION WORKS THROUGH DOCUMENT ANALYSIS

Article Information

Research Article

DOI: 10.19171/uefad.776019

Article History:

Received 05.08.2020

Accepted 01.12.2020

Keywords:

Reggio Emilia,
Documentation,
Early childhood
education,

Abstract

Reggio Emilia pre-schools in Italy have inspired the whole world with their unique education system. With the recent spread of Reggio Emilia inspired pre-schools in Turkey, documentation, which is accepted as a part of education in these schools, is also being studied and implemented by teacher-researchers. However, many educators are either unable to do it correctly or give up, losing their courage due to lack of guidance. This research aims to examine and evaluate the "written, visual and video" documentation documents, which are the primary source of the documentation work carried out in the Reggio Emilia inspired pre-school in Turkey. In doing so, it aims to make teaching and learning visible, in the context of the documentation principle of the Reggio Emilia approach. The current research used the qualitative research method document analysis in accordance with the social-constructivist nature of the Reggio Emilia approach and the nature of the documentation. Documentation panel documents containing written and

¹ Doç. Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okulöncesi Eğitimi ABD, haticezeynep@hotmail.com, zeynepinan@uludag.edu.tr, OrcID: 0000-0001-6247-7857

Document analysis,
Qualitative research,
Preschool education,
Birds,
Science and nature.

visual data were collected in accordance with the document analysis method, and content analysis technique was used in the analysis of the data. The current research analyzed science/nature-oriented birds project named "In the Trace of a Feather", which was carried out at the Reggio Emilia inspired Vahide Yılmaz Pre-school. The findings of the research conducted on its documentation panel showed that such documentation panel was successful in making teaching and learning visible by others as making teaching and learning visible is one of the first aims of documentation. At the end of the research, based on the findings, the details of such success, important points to consider, discussion of the analysis and recommendations were stated.

Kaynakça Gösterimi: İnan, H. Z. (2021). REGGIO EMILIA-ilhamlı dokümantasyon çalışmasının doküman incelemesi yöntemiyle değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(1), 263-297. <https://doi.org/10.19171/uefad.776019>

Citation Information: İnan, H. Z. (2021). Evaluating Reggio Emilia-inspired documentation works through document analysis. *Journal of Uludag University Faculty of Education*, 34(1), 263-297. <https://doi.org/10.19171/uefad.776019>

1. GİRİŞ

İtalya'daki Reggio Emilia anaokulları, kendilerine özgü okul öncesi eğitim sistemiyle tüm dünyaya ilham kaynağı olmuştur. Reggio Emilia yaklaşımı, sosyal-yapılandırmacı anlayışa dayalı, çağdaş bir erken çocukluk eğitimi felsefesidir ve sanatın bir dil olarak kullanıldığı fen/doğa ağırlıklı bütünleştirilmiş eğitim uygulamalarının sıkça rastlandığı Proje Yaklaşımı'nı içinde barındırır (Forman ve Fyfe, 1998; İnan, 2007; İnan, Trundle, ve Kantor-Martin, 2010). Helm ve Katz (2001) tarafından "anında öğretme" olarak adlandırılan fırsat eğitiminin sıkça yapıldığı bu projeler, dokümantasyon sayesinde kayıt altına alınmakta, yorumlanmakta, değerlendirilmekte ve sergilenmektedir (Forman ve Fyfe, 1998; Giamminuti, 2011; Malaguzzi, 1998; Rinaldi, 1998). Çocukların ne öğrendiğini ortaya çıkaran ve eğitimin bir parçası olan bu süreç "pedagojik dokümantasyon" olarak da adlandırılmaktadır (Wien, Guyevskey, Berdoussis, 2011).

Soruların cevaplarını bulmalarından ziyade, çocukları daha çok soru sormaya teşvik eden bir süreç çalışması olan dokümantasyon, sürecin bitiminde sergiye dönüşebilmektedir (Gandini ve Kaminsky, 2004; Turner ve Wilson, 2010). Dokümantasyon paneli ya da posteri, bu sergi çeşitlerinden bir tanesidir ve projelerden kalan fotoğraf, video, söz, yorum, ürün, ebeveyn notları gibi ürünleri içerir (Avery, Callaghan, Wien, 2016; Forman ve Fyfe, 1998; Katz ve Chard, 1997; Turner ve Wilson, 2010). Kline'ye (2008) göre, bir dokümantasyon panelinin

yani posterin içeriğinin değerlendirilmesinde dört temel kritere (1-Hedef kitle ve amaç; 2-Başyazı; 3-Teknik ve materyaller; 4-Başlık) ilişkin çeşitli durumlar kontrol edilir; örneğin “Dokümantasyon paneli tutarlı/açık bir mesaj veriyor mu? Dili net mi?”. Bu dört öğeden oluşan içerik, çocukların ne öğrendiğini görünür hale getirir; güçlü bir hikayeye sahiptir; hem duygusal hem de görsel bir etki yaratır (Edwards, Hamel, Leeper-Miller, Ren, 2020). Hem içerik hem de estetik kaygı güdülen bu dokümantasyon panelleri, çocukların deneyimleri, düşünceleri ve duygularını içerir, eğitimi daha verimli hale getirir ve ilişkileri güçlendirir (Forman, 2010; Giamminuti, 2011; Goldhaber, 2007; Katz ve Chard, 1997).

Schroeder-Yu (2008), sınıfında yürüttüğü dokümantasyonun kendi mesleki gelişimi açısından çok faydalı olduğunu 3 noktada tespit etmiştir. Bunlar: Dokümantasyon posterleri sayesinde kendi sınıfı ile diğer öğretmenler ve veliler arasında etkili bir diyalog kurmuştur; eğitimde sanatın savunuculuğunu kolayca yapabilmiştir; öğretmen ve sanatçı olarak kendi profesyonel gelişimini gözden geçirme şansı bulmuştur. Goldhaber da (2007), defalarca Reggio Emilia eğitim turlarına katıldıktan sonra mesleki gelişimine atıfta bulunmuş ve artık dokümantasyonu “merak döngüsü” olarak tanımladıklarını ve dokümantasyon sürecinde panel/poster hazırlamadan önce, öncelikli hedeflerinin eylem araştırmasına katılım olduğunu belirtmiştir. Eğitimlerden sonra çocukları daha fazla dinlemeye karar verdiklerini, çocukların toplumla ve doğayla etkileşimlerinde “anlam verme” süreçlerini daha fazla görünür hale getirmek için çalışacaklarını ve toplumun birer ferdi olarak çocukların katkı sağlamasını artık daha fazla destekleyeceklerini vurgulamıştır. Bu tür bir dönüşümün Türkiye’deki Reggio Emilia ilhamlı okullarda da gerçekleşmesi beklenmektedir. Dolayısıyla, öğretmenlerin mesleki gelişimlerini desteklemek amacıyla dokümantasyon konusunda araştırmaların yürütülmesi faydalı olacaktır.

Son yıllarda Türkiye’de Reggio Emilia ilhamlı anaokullarının yaygınlaşmasıyla birlikte, bu okullarda eğitimin bir parçası olarak kabul edilen dokümantasyon çalışması da eğitimciler

tarafından merak edilmekte ve uygulanmaya çalışılmaktadır. Öte yandan, birçok eğitimci dokümantasyonu ya doğru şekilde yapamamakta ya da önünde bir yol gösterici olmaması nedeniyle cesaretini kaybedip dokümantasyon yapmaktan vazgeçmektedir. Çünkü erken çocukluk eğitime alternatif bir soluk getiren Reggio Emilia yaklaşımının dokümantasyon prensibiyle ilgili anlaşılmayan noktaları olabilmektedir ve bunlar Reggio Emilia ilhamlı öğretmenleri zorlamaktadır (Giamminuti, 2011; İnan, 2012; Matusov, Marjanovic-Shane ve Meachan, 2016; Turner ve Wilson, 2010).

1.1. Araştırmanın Önemi

Türkiye’de dokümantasyon konusunda bilgilendirici çok fazla kaynak bulunmamakta ve daha fazla derinlemesine bilgiye ihtiyaç duyulmaktadır. Yani, dokümantasyonun amaçları, çeşitleri, nasıl gerçekleştiği gibi konularda kaynak ve bilgi mevcuttur; ancak örnek bir dokümantasyon çalışması üzerinden gerçekleşmiş derinlemesine araştırmalara ve analizlere ihtiyaç vardır. Dolayısıyla, bu araştırmada dokümantasyonla ilgili daha fazla derinlemesine analiz hedeflenmiştir ve eğitimcilere gelecekte yapacakları çalışmalarda fikir olması amacıyla öneriler sunulmuştur. Reggio Emilia okullarında gerçekleşen dokümantasyon çalışması çok geniş bir kapsama sahip olduğundan, derin analiz yapabilmek amacıyla örnek bir dokümantasyon paneli ele alınmıştır. Bu dokümantasyon panelinin analizi için Kline’nin (2008) dokümantasyon paneli içerik değerlendirme kriterlerinden de yararlanılmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de Reggio Emilia ilhamlı anaokulunda gerçekleşmiş örnek bir dokümantasyon çalışmasını incelemek ve değerlendirmektir. Bunun için dokümantasyon çalışmasının birincil kaynağı olan ve öğrenmeyi görünür kılmayı amaçlayan “yazılı, görsel ve video” türündeki dokümantasyon paneli belgeleri, Reggio Emilia yaklaşımındaki dokümantasyon prensibi bağlamında incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada, Reggio Emilia yaklaşımının sosyal-yapılandırmacı doğasına ve dokümantasyonun doğasına uygun olarak nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Amacın “anlamak” ve “anlam çıkarmak” olduğu nitel araştırma desenine (Corbin ve Strauss, 2008) uygun olarak gerçekleştirilen bu araştırmada, dokümantasyonun birincil kaynağına ulaşmayı sağladığı için, doküman incelemesi yöntemi tercih edilmiştir. Doküman incelemesi yöntemi, sistematik olarak yazılı veya görsel formda olan dokümanları taramak veya değerlendirmektir; başka yöntemlerde tamamlayıcı olarak kullanıldığı gibi, tek başına bir yöntem olarak da kullanılır (Bowen, 2009). Bu araştırmada, doküman incelemesi yöntemine uygun olarak yazılı ve görsel verileri içeren dokümantasyon dokümanları toplanmış, bu verilerin analizi için Bowen’in üç aşamalı içerik analizi tekniğinden yararlanılmıştır (Bowen, 2009; Özkan, 2019).

2.2. Katılımcılar/Dokümanlar

Bu araştırmanın örneklemini/katılımcılarını “dokümanlar” oluşturmaktadır. Yani, bu araştırmada, 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılında, Reggio Emilia ilhamlı Vahide Yılmaz Anaokulu’nda gerçekleştirilen “Bir Tüyün İzinde” isimli proje çalışmasının dokümanları kullanılmıştır. Dokümanlar, dokümantasyonun niteliğine uygun olarak, çocukların ve öğretmenlerin hazırlamış olduğu, öğrenmeyi görünür kılmayı sağlayan, yazılı, görsel ve video türündeki dokümantasyon belgelerini kapsamaktadır. Bu belgelerin kullanımına ilişkin 92662996-044/E.19747 sayılı 06.07.2020 tarihli Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulu kararı mevcuttur (bkz. EK1). Bu çalışmada, katılımda gönüllük esası uygulandığından, Reggio Emilia ilhamlı Vahide Yılmaz Anaokulu kurumu gönüllülük esasına uygun olarak dokümanlarını paylaşmış ve yürütülen araştırma için dokümanlarının kullanılmasına izin vermiştir. Dokümanlarda, gizliliğin sağlanması amacıyla çocukların gerçek isimleri yerine kod isimler kullanılmış ve görsellerde yüzlerinin

görünmemesi sağlanmıştır. Araştırmada, veriler dikkatle analiz edilmiş ve gerekli yerlerde verilerin doğasına sadık kalınarak doğrudan alıntılar kullanılmıştır.

2.3. Veri Toplama

Özkan'a (2019) göre doküman inceleme, bilimsel araştırma yöntemi olarak kullanılabilir, öte yandan sadece veri toplama tekniği olarak da kullanılabilir. Bu çalışmada ise doküman inceleme yöntemi, bu araştırmanın desenine en uygun yöntem olarak değerlendirilmiştir. Çünkü dokümantasyon prensibinin kendisi zaten nitel araştırma desenine sahiptir. Ayrıca, veri toplama tekniği olarak da en uygun teknik doküman toplama tekniği olduğu düşünülmüştür. Zira gözlem yapmak veya görüşme yapmak gibi veri toplama teknikleri okullarda yürütülen dokümantasyon çalışmasını sadece dışarıdan görmeyi sağlarken yani dolaylı veri sağlarken, doküman toplama tekniği, birincil veri kaynağına yani içeriden bilgiye ulaşmayı kolaylaştırmaktadır.

2.4. Veri Analizi

Doküman incelemesi yönteminin kullanıldığı araştırmalarda, verilerin analizinde Betimsel Analiz, İçerik Analizi (Özkan, 2019) ve Tematik Analiz teknikleri yaygın olarak kullanılır (Bowen, 2009). Bowen'a (2009) göre, doküman incelemesi yöntemi, bir olguyu veya bir olayı anlamak için hem basılı hem de elektronik formattaki yazılı veya görsel materyalleri sistematik olarak taramak veya değerlendirmektir ve 3 aşamadan meydana gelir:

- 1- Yüzeysel Tarama (skimming thorough superficial examination),
- 2- Okuma (reading thorough examination) ve
- 3- Yorumlama (interpretation).

Bu üç aşama İçerik Analizi veya kodlama ve kategori oluşturmanın yapıldığı Tematik Analiz içerebilir (Bowen, 2009).

Bu araştırmada, Reggio Emilia ilhamlı anaokulunda gerçekleşen proje çalışmasına ilişkin yazılı ve görsel dokümanların incelemesinde Bowen'in (2009) doküman incelemesi

yöntemi çerçeve olarak kullanılmış ve içerik analizi yapılmıştır. Önce ilgili dokümanlarda yer alan veriler yüzeysel olarak taranmış (Yüzeysel Tarama), sonra bu verilerin Reggio Emilia yaklaşımı bağlamında okuması yapılarak veriler incelenmiş (Okuma) ve en son veriler değerlendirilmiştir (Yorumlama). Bowen'in de (2009) belirttiği gibi, doküman incelemesi sadece dokümanın kendisiyle yapılmamalıdır; yani dokümanın bağlamında incelenmesi gerekmektedir ve dokümandaki her şey doğru gibi kabul edilmemeli ve kritik bir gözle değerlendirilmelidir. Dolayısıyla, bu araştırmada da ilgili doküman verileri, Reggio Emilia yaklaşımındaki Dokümantasyon Prensipli bağlamında değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmede, Okuma aşamasında, Kline'nin (2008) dokümantasyon paneli değerlendirme kriterlerinden yararlanılmıştır. Ayrıca, Bowen'e (2009) göre, doküman incelemesi yapılırken, dokümanın amacının ve hedef kitesinin ne olduğunun belirtilmesi gerekmektedir. Bu araştırmada da ele alınan dokümantasyonun amacı ve hedef kitle açıklanmıştır.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, dokümantasyon panelinin doküman incelemesi sonucunda elde edilen bulgular ve yorumlar Bowen'in (2009) doküman incelemesi yönteminin üç aşamasına uygun olarak sunulmuştur: 1- Yüzeysel Tarama, 2- Okuma ve 3- Yorumlama.

3.1. Yüzeysel Tarama

Doküman incelemesi yöntemi kullanılarak incelenen dokümantasyon paneli 35 sayfa uzunluğunda, yazılı öykü metni içeren, seçilmiş 40 adet fotoğrafı ve 6 adet video görüntüsü bulunan bir MS-Word dokümanıdır. Seçilen tüm veriler, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Vahide Yılmaz Anaokulu Zambaklar Sınıfı'nda gerçekleşen fen/doğa ağırlıklı, kuşlar konulu bir projeye aittir. Bir Tüyün İzinde isimli bu projenin dokümantasyon paneli, “başlık,” “proje sahipleri,” “projenin kategorisi/seviyesi,” “projenin hedef kitesi,” “projenin paydaşları,” “projenin amaç ve kazanımları” ve “uygulama süreci”ni içermektedir. Proje sahipleri: çocuklar, veliler, Vahide ve Nimet öğretmenlerdir. Fotoğrafların tamamı renklidir ve çocukların

eserlerini, çalışmalarını ve konuşmalarını yansıtmaktadır. Dokümantasyon paneli, öğretmen tarafından yazılmış alt ve üst metinler içermektedir. Fotoğrafların kesilerek metinle kolaj haline getirildiği fotoğraf çalışmaları da mevcuttur. Bu kolaj çalışmaları hem göze hitap etmekte hem de iletilmek istenen mesajı daha iyi verebilmektedir. Dokümantasyon panelinde bulunan videolar ise çocukların proje dahilinde yaptığı etkinliklerden ve çarpıcı öğrenme anlarından kesitler sunmaktadır. Bu dokümantasyonun bir başlığı ve bir de amacına yönelik yazılmış metni bulunmaktadır.

3.2. Okuma

Bir Tüyün İzinde isimli projenin dokümantasyon paneline ilişkin metinler satır satır dikkatlice okunmuş, fotoğraflar incelenmiş ve videolar izlenmiştir. Daha sonrasında, Kline'nin (2008) değerlendirme şablonunda yer alan kriterlerin her biri dikkate alınarak, tek tek karşılaştırma yapılmış ve ilgili kriteri karşılama veya karşılamama durumuna göre dokümantasyon paneli puanlandırılmıştır (bkz. Tablo 1). İlgili kriter için verilen ifadeleri karşılıyorsa karşısına tik (✓) işareti konulmuş, ilgili kriter için verilen ifadeleri karşılamıyorsa karşısına eksi (--) işareti konulmuştur. Kline, her bir ifade için farklı puan belirlemiştir. Bunlar: Hedef kitle ve amaç kriteri için toplam 10 puan; başyazı kriteri için toplam 20 puan; teknik ve materyaller kriteri için toplam 15 puan; başlık kriteri için 5 puan. Toplamda 50 puan üzerinden değerlendirme yapılmaktadır.

Tablo 1

“Bir Tüyün İzinde” İsimli Dokümantasyon Panelinin Değerlendirilmesi

İsim:	Başlık: Bir Tüyün İzinde	Okul:
Zambaklar		Vahide
Sınıfı		Yılmaz
		Anaokulu
Kriterler	Kritere ilişkin ifade	Puan
1)Hedef kitle & Amaç	1a- Tutarlı, açık mesaj verir.	✓ 10
	1b- Dili nettir.	✓
	1c- Panel: Proje veya temayı, özel etkinliği, belirli müfredat alanlarını, öğrenme ortamını, beceri edinimini, çocuk gelişimini vurgular.	✓
	1d- Sınıf kültürünü, öğrenenler topluluğu olarak vurgular.	✓
2)Başyazı	2a- Basittir.	✓ 17
	2b- Sadece etkinliğin bir tanımını değil, öğrenmedeki kritik anları temsil eden öge(ler) seçilmiştir.	✓
	2c- Çocukların düşüncelerinin kanıtı mevcuttur.	✓
	2d- Çocukların teori inşasına/hipotezlerine öncelik verilir.	--
	2e- Sebep-sonuç ilişkisine odaklanır (fotoğraflar, diyaloglar ve eser/ürünler).	✓
	2f- Doğaldır, planlanmamıştır.	✓
3)Teknik/Materyaller	3a- Görsel parazitten kaçınır (renkli baskı, kenarlıklar, renk paspası); daha az daha fazladır (less is more).	✓ 15
	3b- Çocukları ve aileleri bu paneli ziyaret etmeye ikna eder.	✓
	3c- Başlık ve metin profesyonel görünür (yazım, noktalama işaretleri, vb. gibi mekanikler).	✓
	3d- Yazı tipi büyük, aralıklar geniş, uzaktan okunması kolaydır.	✓
	3e- Toplanan materyalleri içerebilir.	✓
	3f- Çocukların asıl işi/eseri veya fotokopileri mevcuttur.	✓
	3g-Gözlem/aneddot notları mevcuttur.	✓

İsim: Zambaklar Sınıfı	Başlık: Bir Tüyün İzinde	Okul: Vahide Yılmaz Anaokulu
Kriterler	Kritere ilişkin ifade	Puan
	3h-Çocuk dilinin transkripsiyonu mevcuttur.	✓
	3i-Fotoğraflar: kalite, boyut, şekil açısından uygundur.	✓
	3i-Arka plan nötrdür.	✓
	3j-Düzeni dikkate alır: Izgara aralığı (grid spacing) uygundur.	✓
	3k-Çocukların çalışmalarına saygı duyulduğunu hissettirir.	✓
4)Başlık	4a-İlginç bir soru veya yorum içerir.	✓ 5
	4b-Kışkırtıcı düşünce vardır.	✓
	4c-Belki bir metafor vardır.	✓
	4d-Gelecekteki olasılıklarla/genişletmelerle bağlantı kurmaya davet eder.	✓
Toplam puan	<i>Notlar: 1- Başarılı bir dokümantasyon örneği olduğu görülmektedir. 2- Çocukların düşüncelerinin görsel ve yazınsal kanıtı mevcuttur ancak geliştirilebilir. 3- Düşük cümle ve noktalama işaretleri hataları az ama bunların giderilmesi halinde metin daha profesyonel bir görünüm kazanacaktır.</i>	47

Not. Kline'nin (2008) değerlendirme şablonu kullanılmıştır.

Tablo 1'de görüldüğü üzere, hedef kitle/amaç, başyazı, teknik/materyaller ve başlık bölümlerinde karşılanan kriter ifadelerinin yanına tik işareti “✓” konulmuştur ve Kline'nin o kriter için belirlemiş olduğu toplam puan, ilgili bölümdeki kriter ifadesi sayısına bölünerek elde edilmiştir. Toplam 50 puan üzerinden 47 puan hesaplanmış ve bu dokümantasyon panelinin oldukça yüksek bir puanla –bir tanesi hariç- tüm kriter ifadelerini karşıladığı görülmüştür. “2d-Çocukların teori inşasına/hipotezlerine öncelik verilir” ifadesinin ise doküman analizi yapılan bu dokümantasyon panelinde yeterince görünür olmadığı tespit edilmiştir. Çocukların

düşüncelerinin görsel ve yazılı kanıtları mevcuttur; ancak çocukların ifadelerine daha fazla yer verilmelidir. Yorumlama bölümünde daha detaylı inceleme yapılmıştır.

3.3. Yorumlama

3.3.1 Genel Yorum

Bir Tüyün İzinde isimli bu proje, çocukların doğa gezisinde tesadüfen buldukları kuş tüyleriyle ilgili sorular sormasıyla başlamıştır. Nimet Öğretmen, çocukların bu merakını takip ederek, yaklaşık sekiz hafta süren bu projenin devamında çocukların yeni sorular sorması için çeşitli provokasyonlar yapmıştır. Bu projenin temel amacına ait yazılmış metinden yapılan kısa bir alıntı şöyledir:

Erken çocukluk döneminde çocuklar duyuları yolu ile çevrelerini tanımaya ve keşfetmeye başlar. Onlar için her şey merak konusudur ve bu merakları onları çevrelerini incelemeye ve araştırmaya yönlendirir. Doğada bulunan her canlı ve cansız obje çocuk eğitiminde duyuşsal, bilişsel ve fiziksel eğitimin bir parçasıdır. Bu proje çocukların doğal meraklarından yararlanılarak onların çevrelerini ve doğayı gözlem yapma, araştırma ve tanımlarına, düşüncelerini açığa kavuşturmalarına, sorular sormalarına yardım eden çalışmalar olarak tanımlanabilir. Ayrıca çocuklar grup içinde işbirliği, yardımlaşma, paylaşma, sorumluluk alma gibi sosyal değerleri kazanır. [Bu araştırmanın amacı] meraklı, araştırmacı, gözlem yapan, çözümler üretebilen, zevk alan, heyecan duyan, doğa ve diğer tüm zeka alanlarını aktif şekilde kullanabilen daha sağlıklı, yaratıcı, stressiz, mutlu, çevre ve doğaya önem veren çocukları yetiştirebilmektir.

Alıntıdan da anlaşıldığı üzere, öğretmenler hemen başlığın altında varolan amaç/hedef kitle yazısı sayesinde okuyucuyu, bu projenin yapılma amacına dair bilgilendirmekte ve projenin devamına hazırlamaktadır. Ayrıca, Reggio Emilia dokümantasyon prensibine uygun olarak, dokümantasyonun, soruların cevabını bulmak veya daha iyi eğitim vermek için değil,

bilimsel süreç becerilerini kullanmaya zemin hazırlayarak, çocukların araştırmacı ruhunu daha da provoke etmenin ve “çevre ve doğaya önem veren” gibi ifadelerden topluluk olarak bir fark yaratmanın amaçlandığı görülmektedir. Bir Tüyün İzinde başlığı ile de okuyucunun merakını uyandırdığı ve ve projeyi okumaya davet ettiği görülmektedir.

Proje devam ettikçe çocuklar yeni sorular sormuştur, Nimet Öğretmen, çocukların kendi sorularını yine onlara yöneltmiş, ne düşündüklerini öğrenmiş ve yeni araştırmalar için onlara çeşitli olanaklar sağlamıştır (örn., doğa gezisi yapmak, kaynak araştırması yapmak, etkinlik yapmak, sınıfa kuş bilimci davet etmek). Dokümantasyon panelinde yer alan kısa bir alıntı şöyledir:

Deren: Öğretmenim, kuşlar göç edip, gitti. Neden hala burada kuşlar var? Bu kuşlar neden göç etmedi?

Öğretmen: Sizce neden göç etmemiş olabilirler?

Ada: Soğuk havalarda ısınmak için, kendine ağaç kavuğunda bir yer bulmuşlardır. Ondan gitmemişlerdir.

Berke: Belki bu kalan kuşlar, göçmen kuş değildir.

Yavuz: Bence bu kalan kuşlar, soğuk havayı seviyordur.

Ayşe: Bir kuş düşmüş ve bacağı kırılmıştır. Diğerleri de gitmek istememiştir...

Dokümantasyon panelinde her çocuğun fikrinin tek tek not edildiği görülmektedir ve hemen devamındaki yorum şöyledir: “Proje süresince çevremizde gördüğümüz tüyleri toplamaya ve incelemeye devam ettik. Kuşların hayatlarını sürdürebilmesi için tüylerin daima temiz, bakımlı ve her an kullanmaya hazır tutmak zorunda olduklarını öğrendik. Tüy resimleri yaptık.” Burada geliştirilmesi gereken üç durum tespit edilmiştir:

- 1- Çocukların örtük hipotezleri var ancak görünür hale getirilip işlenmemiş (örn., soğuk havayı seven kuşların olduğu hipotezi görülmektedir);

- 2- Dokümantasyon paneli sadece olanı vermez, yorumlar da içermelidir. Örneğin, bu diyalogtan sonra öğretmen, bu diyaloga ilişkin yorumlarını not edebilirdi; ancak hiç yorum yapmadan projenin devamında yaptıkları etkinliği anlatmış.
- 3- Ayrıca, çocukların, bazı kuşların neden hala göç etmediğine dair sorularının havada kaldığı görülmektedir.

Bir Tüyük İzinde isimli projenin dokümantasyon paneli incelendiğinde, dokümantasyon panelinin, bir madde hariç, Kline'nin (2008) geliştirmiş olduğu panel kriterlerini hem nitel hem de nicel açıdan karşıladığı tespit edilmiştir. Öte yandan, "2d-Çocukların teori inşasına/hipotezlerine öncelik verilir" maddesine dair açık örnek bulunamamıştır. Ancak yorumlamak için derinlemesine analiz edildiğinde bazı hipotezlerin örtük olarak dikkate alındığı görülmektedir. Örneğin, Nimet Öğretmen, provokasyon amaçlı çocuklara, biri kafeste, diğeri dışarı olan iki kuş göstermiş ve çocukların fikirlerini sormuştur. Çocukların her biri gördüğü bu manzarayı yorumlamıştır. Çocukların açıklamalarından kısa bir alıntı şöyledir:

Berke: Kafesteki kuş, yavru kuşun annesidir. Anne kuş yavrusuna yem aramaya gitmiş.

Karşısına bir avcı çıkmış. Elinde kafes varmış. Anne kuşu yakalayıp kafese koymuş ve götürmüştü. Yavru kuş çok üzülmüş, annesinin peşinden koşmaya başlamış.

Nilden: Doğada büyük bir kuş yaşıyormuş. Gezilirken bir insan onu görmüş. Onu yakalayıp kafese koymuş. Kuşu beslemek istiyormuş. Küçük kuş da ona sen neden kafestesin? diye soruyor.

Çocuklardan her ikisinin de örtük hipotezi, kafesteki kuşun aslında evcil değil yabani kuş olduğu ve bir insan tarafından zorla kafese kapatıldığıdır. Öte yandan Berke, bu durumu bir ailenin parçalanması gibi olumsuz olarak değerlendirirken, Nilden, iyi niyetle beslemek için kuşun kafese konulduğu düşüncesine sahiptir. Berke, kafesteki kuş için kurtuluş yolu ararken, Nilden nötr davranmış ve dışarıdaki kuşun ağzından sadece bir soru yöneltmiştir (Soru: Sen neden kafestesin?). Nimet Öğretmen'in, projenin devam eden sürecinde, "doğadaki kuşlara

verilen zararlar” konusunda çocuklar için daha fazla deneyimler hazırladığı görülmüştür. Kısaca, Nimet Öğretmen’in çocukların fikirlerini ve duygularını öğrenmek için gerekli provokasyonu yaptığı ve devamında uygun deneyimler planlayarak uygulamaya koyduğu görülmüş; ancak dokümantasyon panelinde bu ve bunun benzeri provokasyon-hipotez-etkinlik planlaması örneklerinin yeterince görünür hale getirilmediği tespit edilmiştir.

Dokümantasyon paneline ilişkin dokümanlar detaylı incelendiğinde şunları içerdiği görülmektedir: Çocukların çalışmalarından örnekler (bkz. Fotoğraflar 1 ve Fotoğraflar 2), çalışırken gelişimlerini gösteren fotoğraflar (bkz. Fotoğraflar 3), öğretmen veya yetişkinler tarafından yazılan notlar (bkz. Fotoğraflar 4) ve çocukların aralarında geçen tartışmaların, konuşmaların ve açıklamaların kaydı (bkz. Video 1 ve Fotoğraflar 5). Her bir madde aşağıda tek tek incelenmiştir. Öte yandan dokümantasyon panelinde ebeveyn notlarının yer almadığı tespit edilmiştir.

3.3.2 Çocukların Çalışmalarından Örnekler

Fotoğraflar 1

Çocukların Çalışmalarından Örnekler

Not. Foto 1 ve Foto 2 Doğada Buldukları Kuş Tüylerini Resmetme; Foto 3 Doğayı Korumak Adına, Farklı Materyallerden Kuş Tüyü Yapma; Foto 4 Kuş Tüyünden Yapılmış Sudoku Oyununu Oynama; Foto 5 Doğada Serçe Gözlemciliğinden Sonra Serçe Çizme; Foto 6 Doğada Karga Gözlemciliği ve Resmetme; Foto 7 Evde Yırtıcı Kuşları Araştırma ve Resmetme; Foto 8 Kuş Tüyleriyle Yaratıcı Resim Çalışması; Foto 9 Yaratıcı Kuş Yuvası Resmetme; Foto 10 Doğadan Malzeme Toplama ve Kuş Yuvası Tasarlama; Foto 11 Scamper Çalışması: “Sen Parlak Taşları Seven Bir Saksığansın. Bu Taşlarla Kendine Bir Ayakkabı Tasarlayacak Olsaydın, Bu Nasıl Bir Ayakkabı Olurdu?”; Foto 12 ve Foto 13 Kilden Kuş Yapma Çalışması

Örnek Fotoğraflar 1’de görüldüğü üzere, dokümantasyon panelinde çocukların farklı türdeki çalışmalara katılması sağlanmış ve fikirlerini farklı yollar kullanarak ifade etmeleri desteklenmiştir. Panelde bu şekilde çocukların çalışmalarından ve eserlerinden örnekler sunulmuştur. Dokümantasyon panelinde bunu destekleyen kısa bir alıntı şöyledir:

[Hedef] Etkinliklere etkin katılımı sağlayarak, kendi kendine bilgiyi elde etmeyi ve kalıcı öğrenmeyi desteklemek, dramatik oyunlar, sözlü anlatım, resim, çizim ve 3 boyutlu çalışmaları içeren sanat etkinlikleri, şarkılar, oyunlar, gezi-gözlem ve deney gibi bilim etkinliklerine katılarak kendini ifade etme becerisini ve kendine güven duygusunu geliştirmektir.

Dokümantasyon panelinde çocukların eserlerinden bolca örnek paylaşılmış ve her birinin altına bir metin eklenmiştir. Bu metinler çoğunlukla, yapılan çalışmanın/etkinliğin ne olduğu ve devam eden projede neden ihtiyaç duyulduğıyla ilgilidir. Resimlerin bazılarının

üstüne, ait oldukları çocuğun ismi de not düşülmüştür. Fotoğrafların açıklama kısmında yer alan metinlerden örnek alıntılar şöyledir:

Dürbünleri aldık, doğada kuş gözlemlemeye çıktık. Gözlerimizi kapattık ve kuşları dinledik. Kaç tane farklı kuş sesi duyduğumuzu arkadaşlarımızla paylaştık.

Çevremizdeki kuşları tanımaya başladık. Serçelerin göçmen kuş olmadıklarını, 20-25 yıl yaşadıklarını, yuvalarının erkek serçe tarafından yapıldığını, kumla banyo yapmayı çok sevdiklerini; kargaların çok akıllı olduklarını, 5'e kadar sayabildiklerini, hiçbir şeyi unutmadıklarını, sesleri taklit edebildiklerini; kırlangıçların göçmen kuş olduklarını, yuvalarını çamurdan yaptıklarını; saksaganların biraz yaramaz olduklarını, başka kuşların yuvalarını bozduklarını ve parlak taşları çok sevdiklerini öğrendik. Serçeleri gözlemledik, resimledik ve müzikli drama çalışması yaptık.

Serçelerin en çok yırtıcı kuşlar tarafından avlandığını öğrenince, yırtıcı kuşları araştırmaya karar verdik. Akşam ailemizle araştırdık. Yırtıcı kuşlarla ilgili görseller getirdik ve sınıfımızda inceledik. Kartalların yaşlanınca gagalarının iyice büküldüğünü, gözlerinin görme keskinliğini yitirdiğini öğrendik. Yenilenmek için dağların zirvesine çıkıp, gagalarını kayalara vura vura düşürdüğünü, bu acılı süreçte gözlerinden boşalan yaşların gözlerini iyileştirdiğini öğrendik. Akbabaların kafa ve boyunlarının kel olduğunu, yemek ayırımı yapmadıklarını; atmacaların toplu halde yaşadıklarını ve evcilleştirilebildiklerini; şahinlerin de çok güçlü pençelere sahip olduğunu öğrendik. Sonra görsellerden ilham alarak, yırtıcı hayvanları resimledik.

Yukarıdaki alıntılardan da anlaşıldığı üzere, çocukların ne öğrendiğini çocukların dilinden vermek yerine “yaptık, gittik, gördük, öğrendik” gibi hep öğretmenin dilinden vermişlerdir. Metinlerde ifade edilen tüm bu etkinliklerin yapılmış olması çocukların yeni bilgiler yapılandığına kanıt değildir.

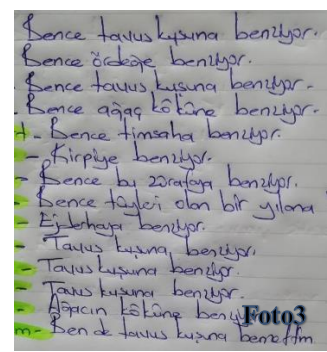
Öte yandan, çocukların dilinden çıkan ifadeler de vardır; ancak bunlar, çocukların öğretmenin sorularına verdikleri yanıtlarla sınırlandırılmıştır. Bu duruma örnek olarak analogi etkinliğinin metni verilebilir. Çocuklara fotoğraftaki (bkz Fotoğraflar 2) dal parçası gösterilmiş ve “Sizce bu neye benziyor?” sorusu sorulmuştur. Bu analogi sorusuna ilişkin etkinlikten kısa bir alıntı ve ilgili görseller aşağıda sunulmuştur:

Analoji Çalışması: Yabancılaşma çekilen bir nesne veya olgunun bize tanıdık gelen başka bir nesne veya olguya benzetilerek yapılan çalışmadır. Proje sürecinde çocuklar meraklı, araştırmacı, sonuç çıkarmaya yönelik, hayal güçlerini kullanan, sık soru sorup, sorunun yanıtlanmasında ısrarcı davrandılar. Çocukların bu yöndeki gelişimlerini destekleyebilmek, meraklarını giderebilmek ve öğrenmelerine fırsat yaratmak için uygun ortamlar hazırlandı.

Alıntıdan da anlaşıldığı üzere metin yine öğretmenin dilinden yazılmıştır. Öte yandan, fotoğraflanmış olan eserler ise çocukları yansıtan birer görsel kanıttır; ancak bunu güçlendirmek amacıyla çocukların dilinden çıkmış metinler azdır.

Fotoğraflar 2

Analoji Çalışması

Görüldüğü üzere, çocukların konuşmaları, hipotezleri, soruları, tartışmaları, sadece soruya verdikleri yanıtlarla sınırlandırılmıştır. Öte yandan, yapılan bu analogi çalışması, çocukların yaratıcı düşüncelerini provoke etmesi açısından Reggio Emilia yaklaşımına çok uygun bir etkinliktir.

3.3.3 Çalışırken Gelişimlerini Gösteren Fotoğraflar

Fotoğraflar 3

Çalışırken Gelişimlerini Gösteren Fotoğraflar

Not. Foto 1 Origamiden Kuş Yapımı; Foto 2 Kızılderili Tüy İnancı; Foto 3 “Tavuklar Uçar Mı?”; Foto 4 Kuş Gözlemciliği; Foto 5 Büyük Kuş Yuvası Yapımı; Foto 6 “Çılgın Kuş Lokantası” İnşası

Fotoğraflar 3’te görüldüğü üzere, dokümantasyon panelinde çocukların proje üzerinde çalışırken gelişimlerini gösteren fotoğraflar ve videolar da mevcuttur. Örneğin Foto2’de tüylerin farklı kültürlerdeki yerine ilişkin örnek bir görsel yer almaktadır. Bu görselin açıklamasına ilişkin alıntı şöyledir:

Kuş tüylerinin farklı kültürlerde aksesuar olarak kullanıldığını öğrendik. Farklı kültürleri araştırırken Kızılderili inancına göre; kötü rüyaları yakalayan bir düş kapmanı olduğunu, Kızılderililerin başucu duvarına asılan Dream Catcher inancına göre, onları kabusların gerçekleşmesinden koruduğunu öğrendik. Doğa dostu ve hayvan sever

bireyler olarak, aksesuar yapımında gerçek kuş tüyü yerine neler kullanabiliriz diye beyin fırtınası yaptık. Renkli iplerle kendi tüylerimizi tasarladık.

Bunun devamında çocukların renkli iplerle yaptıkları tüy çalışması yer almıştır. Kısacası, projede çocukların gelişimleri adım adım verilmeye çalışılmıştır.

3.3.4. Öğretmen veya Yetişkinler Tarafından Yazılan Notlar

Fotoğraflar 4

Öğretmenler ve Yetişkinler Tarafından Yazılan Notlar

Foto1 *Bugün çember saatimizde sohbetimizin konusu, doğaya atılan çöpler üzerineydi. Doğaya atılan çöplerin özellikle plastiklerin kuşların ve diğer canlıların yaşamını tehlikeye soktuğunu konuştuk. Bu konuda yapabileceklerimiz üzerine beyin fırtınası yaptık. Sınıfça doğaya bıraktığımız plastik ayak izimizi azaltmak için bazı kararlar aldık. Aldığımız bu kararlardan biri de doğaya atılan plastikleri toplayıp, geri dönüşüme kazandırmaktı. Etkinlik öncesi gözlem yapmak üzere doğaya çıktığımız sırada ayağına plastik bant dolaşmış olan bir kuş önümüze düştü. Kuşu yakaladık ve bu banttan kurtardık. Daha önce konuştuğumuz ama şahit olmadığımız bu durumu yaşamaları çocukları çok etkiledi.*

Video 1

Çocukların Konuşmalarının Kaydı

77973751_585438755527102_343732639416852187_n.mp4

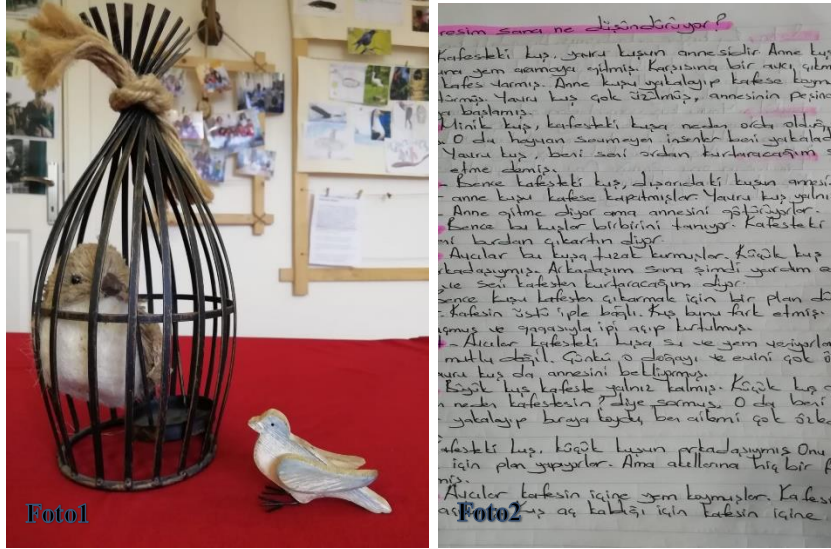
Dokümantasyon panelinde, projenin baştan sona tüm etkinliklerinde öğretmen tarafından yazılan notlar mevcuttur. Fotoğraflar 4'te de öğretmen kendi dilinden anlattığı etkinliğine ilişkin bilgi ve yorum eklemiştir. Dokümantasyon panelinde bu öğretmen notu, aşağıdaki video görseli ile de desteklenmiştir. Videoda görüldüğü üzere, doğa gezisi esnasında ayağına bant yapışmış bir kuş çocukların önüne düşmüştür ve çocuklar “Öğretmenim, kuşun ayağına bant yapışmış, yere düştü, çok yazık” gibi sözler sarf etmiştir. Nimet Öğretmen

çocukların doğaya ilişkin farkındalıklarının artması açısından bu önemli deneyimin altını çizmiştir.

3.3.5 Çocukların Aralarında Geçen Tartışmaların, Konuşmaların ve Açıklamaların Kaydı

Fotoğraflar 5

Çocukların Konuşmalarının Kaydı

Fotoğraflar 5'te görüldüğü üzere “Bu resim sana ne düşündürüyor?” sorusu yöneltilen çocuklar, çoğunlukla kuşların kafese kapatılmasıyla ilgili etik kaygılarını dile getirmişlerdir ve bu cevapların kaydı metin olarak dokümantasyon panelinde sergilenmiştir. Öte yandan, Video 1’de de görüldüğü üzere, çocukların kendi aralarında geçen tartışmaların, konuşmaların ve açıklamaların kaydı ise çoğunlukla videolar aracılığıyla görünür kılınmıştır.

Son olarak, dokümantasyon panelinde bazı bilgilerin yeterince anlatılmadığı veya unutulduğu tespit edilmiştir. Örneğin, projenin 8 hafta sürdüğü ve çocukların meraklarını körüklemek için bir kuş bilimcinin sınıfa davet edildiği unutulmuştur. Ayrıca, çocukların kendi hazırladıkları minik kuş yuvasını ağaca yerleştirdikten sonra gerçekten kuşların oraya gelip yuva için kavga ettiğine şahit olmaları gibi kritik ve heyecan verici bilgiler ise dokümantasyon panelinde yeterince iyi ifade edilememiştir. Tüm unutulmuş kısımlara rağmen çok başarılı bir dokümantasyon örneği olduğu tespit edilmiştir.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada, Reggio Emilia ilhamlı Vahide Yılmaz Anaokulu'nda gerçekleşmiş "Bir Tüyün İzinde" isimli, fen/doğa ağırlıklı kuşlar projesine ait dokümantasyon çalışmasının birincil kaynağı olan ve öğrenmeyi dışarıda görünür kılmayı amaçlayan, "yazılı, görsel ve video" türündeki dokümantasyon belgeleri, doküman analizi yöntemi kullanılarak, Reggio Emilia yaklaşımındaki dokümantasyon prensibi bağlamında incelenmiştir. Doküman analizinin birinci aşaması olan Yüzeysel Tarama'nın sonucu Edwards, Hamel, Leeper-Miller, Ren'i (2020) destekler niteliktedir. Edwards ve diğerlerine göre, dokümantasyon paneli, güçlü bir hikâye ve görsellerle çocukların ne öğrendiğini görünür hale getirmelidir. Nitekim, bu araştırmada analiz edilen dokümantasyon paneli hem yazınsal bir öykü, hem de fotoğraf ve video görselleri aracılığıyla çocukların aktif olarak çalıştığını ve bir bilim insanı gibi araştırma yürüttüğünü görünür hale getirmiştir. İlgili alanyazında, fen/doğa etkinliklerine dahil olan çocukların gelişimlerinin ve öz-bakım becerilerinin olumlu olarak desteklendiği (Dilek ve Atasoy, 2020) ve bilimsel süreç becerilerinin çok daha fazla geliştiği bilinmektedir (Yılmaz, İlkörücü ve Çepni, 2018). Bu bağlamda, dokümantasyon paneli önemli bir öğrenme ve gelişim sürecinin başkaları tarafından da görülmesini sağlamıştır.

Doküman analizinin ikinci aşaması olan Okuma aşamasında ise, Kline'nin (2008) hazırlamış olduğu dört temel değerlendirme kriterine göre analiz yapılmış ve şu bulgulara ulaşılmıştır: 1-Hedef kitle ve amaç açısından değerlendirildiğinde, panel, tutarlı ve açık bir mesaj vermektedir; dili nettir; projeyi ve belirli müfredat alanlarını vurgulamaktadır; öğrenenler topluluğunu önemsemektedir. 2-Başyazı basitçe hem etkinliğin tanımını hem de öğrenmedeki kritik anları ve çocukların düşüncelerinin kanıtını içermektedir. Ayrıca, doğaldır yani planlanmamıştır. Başyazıda sebep-sonuç ilişkisine odaklanılmaya çalışılmıştır. 4-Teknik ve materyaller açısından analiz edildiğinde ise, görsel parazitten kaçınıldığı, gerekli kısaltmanın yapıldığı, çocuklar ve aileler için izlenmeye değer olduğu, profesyonel görüldüğü, okunabilir

olduğu, farklı materyalleri (kalite, boyut, şekil açısından uygun fotoğraf, video ve metin, çocukların eserlerini, gözlem/anedot notlarını) içerdiği, nötr bir arka plana sahip olduğu, düzeni dikkate alındığı ve çocukların çalışmalarına saygı duyulduğu tespit edilmiştir. Bu açılardan yorumlandığında, dokümantasyon çalışmasının gereklerini yerine getirdiği tespit edilmiştir. Yani görsel ve yazınsal metinlerle kayıt altına alma, yorumlama, eğitim planı yapmak için değerlendirme ve bunu sergileme (Forman ve Fyfe, 1998; Katz ve Chard, 1997; Rinaldi, 1998) gibi süreçler açısından oldukça güçlü bir çalışmadır. Kline'nin kriterleri açısından toplam 50 puan üzerinden değerlendirilen bu dokümantasyon paneli 47 puan gibi yüksek bir puan almıştır.

Ayrıca Kline'nin (2009) başlık kriteri açısından incelendiğinde ise, projenin, ilginç, kışkırtıcı, metafor içeren ve gelecekte yeni araştırmaları davet eden bir başlık içerdiği tespit edilmiştir. "Bir Tüyün İzinde" başlığı, okuyucunun merakını uyandırmakta ve projeyi okumaya davet etmektedir. Cadwell de (2011), dokümantasyon panellerinde projeyi iyi ifade eden çekici bir başlık ve bunun altında bu projenin ne olduğunu ifade eden bir metnin olması gerektiğini belirtmiştir. Böylece okuyucunun projenin ne hakkında olduğunu kolaylıkla anlayabileceğini belirtmiştir.

Doküman analizinin Yorumlama aşamasında ise, çocukların hipotezlerinin örtük olarak dikkate alındığı ve projenin devamında buna uygun deneyimler planlandığı tespit edilmiştir. Çocukların doğa gezisinde tesadüfen buldukları kuş tüyleriyle ilgili sorular sormasıyla başlayan proje çalışmasının, çocukların yeni sorular sorması için Nimet Öğretmen'in çeşitli provokasyonlar yapmasının yanı sıra yine tesadüfen gelişen şaşırtıcı deneyimler sayesinde çocuklar için keyifli ve keşfedici bir süreç haline geldiği görülmüştür. Dokümantasyon panelinde varolan bir videoda görüldüğü üzere, doğa gezisi esnasında ayağına bant yapışmış bir kuş çocukların önüne düşmüştür. Nimet Öğretmen, çocukların doğaya ilişkin farkındalıklarının artması açısından önemli bir deneyim olarak bunun altını çizmiştir. Nitekim,

Helm ve Katz (2001), fırsat eğitimi yapan proje çalışmaları için “teaching on the fly” yani “anında öğretme” deyimini kullanmıştır. Fırsat eğitimi, plansız olmak veya hazırlıksız olmak demek değildir. Tıpkı bu çalışmada olduğu gibi, bu sayede öğretmenler çocukların ilgilerini ve isteklerini tahmin etmeye çalışır ve buna uygun olarak çocukların araştırmalarını nasıl destekleyeceği konusunda planlar yapar.

Doküman analizinin Yorumlama aşamasında, dokümantasyon panelinin çocukların araştırma sürecini iyi yansıttığı görülmektedir. Proje devam ettikçe çocuklar yeni sorular sormuştur, Nimet Öğretmen çocukların ne düşündüğünü öğrenmiş ve yeni araştırmalar için onlara çeşitli olanaklar sağlamıştır (örn., doğa gezisi yapmak, kaynak araştırması yapmak, etkinlik yapmak, sınıfa kuş bilimci davet etmek). Bu araştırmada, bilimsel süreç becerilerini kullanırmak, çocukların araştırmacı ruhunu daha da provoke etmek, daha fazla soru sordurmak ve topluluk olarak öğrenen bir sınıf yaratmak için başarılı bir dokümantasyon çalışmasının yapıldığı görülmüştür. Zira, dokümantasyon, süreç odaklıdır ve çocukların cevapları bulmalarından ziyade çocukları daha çok soru sormaya teşvik etmelidir (Turner ve Wilson, 2010).

Birçok araştırma, çevre farkındalığı ve doğayı koruma isteğinin küçük yaşlardan itibaren insanlara aşılması gerektiğini belirtmektedir (Bağçeli Kahraman, Yılmaz, & İlyas, 2019; Başal, 2015; Kılınç, 2010). Bu araştırmada da, “çevreye ve doğaya önem veren” çocukların yetiştiği görülmektedir. Kuşların kafese kapatılmasıyla ilgili çocukların etik kaygılarının olduğu ve bunun dokümantasyon panelinde metinler ve video kaydı aracılığıyla açık olarak sergilendiği görülmüştür. Öte yandan, doğaya atılmış bir bantın kuşun ayağına yapışmış olduğunu ve o halde kuşun yere düştüğünü gösteren video çok etkileyicidir. Zira, çocukların “Öğretmenim, kuşun ayağına bant yapışmış, yere düştü, çok yazık” gibi söylemleri, onların doğaya karşı saygılı ve bilinçli bireyler olarak yetiştiğini ve tıpkı Reggio Emilia kasabesindeki çocuklar gibi toplum olarak değişime hazır olduklarını göstermektedir. Zira,

İtalya’da Reggio Emilia yaklaşımının fikir öncülerinden olan Carlina Rinaldi’ye göre dokümantasyon, okulun toplumdaki epistemolojik rolünün değişmesini sağlamalıdır (Turner ve Wilson, 2010).

Doküman analizinin Yorumlama aşaması sonuçlarına göre, dokümantasyon paneli, Katz ve Chard’ın (1997) belirttiği gibi –“ebeveyn notları” hariç– olması gereken her şeyi içermektedir. Örneğin, çocukların çalışmalarından örnekler, çalışırken gelişimlerini gösteren fotoğraflar, öğretmen tarafından yazılan notlar ve çocukların sözleri. Bu dokümantasyon paneli ebeveyn notları içermemektedir; ancak ebeveynlerle çocukların evde yaptığı çalışmalarını sergilemektedir. Halbuki dokümantasyonda ebeveynlerin de katılımı gereklidir (Lim ve Cho, 2019). Yani dokümantasyon sürecinde ve sonunda ebeveynlerle iletişimin sürdürülmesidir.

Bu araştırmada, dokümantasyon panelinde çocukların eserlerinden bolca örnek paylaşıldığı ve her birinin altında bir metin olduğu görülmüştür. Bu metinler çoğunlukla, yapılan çalışmanın/etkinliğin ne olduğu ve devam eden projede neden ihtiyaç duyulduğuyla ilgilidir. Dokümantasyon panelinde her çocuğun sorulara verdiği cevaplar da tek tek not edilmiştir. Ancak, dokümantasyon paneli sadece olanı vermez, yorumlar da içermelidir. Zira, Carlina Rinaldi’ye göre dokümantasyon, çocukların deneyimlerinin anlamının yeniden inşa edilmesi için, veri toplama, analiz etme, yorumlama, yansıtma yapma (reflecting) ve tekrar yapılandırma süreçlerini içerir (Turner ve Wilson, 2010).

Son olarak, Bowen’e (2009) göre, doküman analizi yaparken dokümanın eksikleri de dikkatle değerlendirilmelidir. Örneğin, bazılarının sesinin yeterince duyurulmaması. Bu araştırmada, dokümantasyon paneli metinlerinin “yaptık, gittik, gördük, öğrendik” gibi çoğunlukla öğretmenin dilinden yazıldığı tespit edilmiştir. Çeşitli etkinliklerin yapılmış olması çocukların yeni bilgiler yapılandığına kanıt değildir. Videolar ve fotoğraflanmış olan eserler ise birer görsel kanıttır; ancak bunu güçlendirmek amacıyla çocukların dilinden çıkmış metinler de eklenmelidir. Varolan metinler, çocukların bu çalışmadaki konuşmaları, hipotezleri, soruları,

tartışmaları, sadece öğretmenin sorduğu sorulara çocukların verdiği yanıtlarla sınırlandırılmıştır. Halbuki, öğretmenler, çocukların şemasını, duygularını, ilgilerini, eğilimlerini ve yeteneklerini tespit etmeli ve onlar için anlamlı ve zorlayıcı deneyimler hazırladığını dokümantasyon panelinde görünür hale getirmelidir (Forman ve Fyfe, 1998; Wien, Guyevskey, Berdoussis, 2011). Katz ve Chard'ın da (1997) belirttiği gibi, dokümantasyon panelinde sadece çocukların öğretmenlerin sorularına verdiği cevapları yer almaz çünkü dokümantasyon, çocukların çabalarının, deneyimlerinin ve hipotezlerinin özetlendiği bir belgesel gibidir. Dolayısıyla, çocukların aralarında geçen tartışmaların, konuşmaların ve açıklamaların kaydı da dokümantasyon panelinde yer almalıdır (Avery, Callaghan, Wien, 2016). Ayrıca, resimlerin bazılarının üstüne, ait oldukları çocuğun sadece ismi not düşülmüştür. Ancak Reggio Emilia okullarından çıkan dokümantasyon panellerinde, eser sahibi çocuğun isminin yanı sıra, kaç aylık olduğu bilgisi de sıklıkla görülmektedir (örn., “Her Şeyin Gölgesi Vardır, Karıncalar Hariç” projesi, Reggio Emilia S.r.l., 2000). Dokümantasyon panelinde, projenin süresi, katılımcı bilgileri, kritik anlar ve varsa alıntıların kaynakları açıkça belirtilmelidir. Öte yandan, bu dokümantasyon paneli hem içerik hem de estetik açıdan oldukça güçlü bir çalışmadır.

5. ÖNERİLER

Bu araştırmanın sonuçlarına dayanarak şu öneriler geliştirilmiştir:

- ✓ Dokümantasyon panelinde yazılı, görsel ve video gibi farklı formatlar ve içerikler kullanılarak çocukların gelişimi ve öğrenmesi görünür kılınabilir.
- ✓ Okuyucunun ilgisine ve bilgisine sunulan dokümantasyon paneli, hedef kitle/amaç, başyazı, teknik/materyaller ve başlık içermelidir.
- ✓ Dokümantasyon panelinin çocukların konuşmalarını, hipotezlerini, sorularını, tartışmalarını içerdiğinden emin olunmalıdır.

- ✓ Dokümantasyon yoluyla çocukların halihazırda bildiklerini ortaya çıkarmak için, çocukların kendilerine özgü yollar bulunmalıdır. Dokümantasyon panelinde kronolojik sıradan ziyade merak takip edilmelidir.
- ✓ Dokümantasyon paneli fırsat eğitiminin bir parçası olmalıdır.
- ✓ Dokümantasyon panelinde cevaplardan ziyade çocukları daha iyi anlamak için yeni sorular olmalıdır.
- ✓ Dokümantasyon, okulun toplumdaki epistemolojik rolünün değişmesini sağlamalı ve çocukların deneyimlerinin anlamının yeniden inşa edilmesi için, veri toplama, analiz etme, yorumlama, yansıtma yapma (reflecting) ve tekrar yapılandırma süreçlerini içermelidir.
- ✓ Dokümantasyon paneli sadece olanı vermez, yorumlar da içermelidir.
- ✓ Dokümantasyon, çevreyi ve doğayı koruma gibi kültürel değişime yol açmalıdır.
- ✓ Dokümantasyon sonuç değil süreç değerlendirmesidir. Dokümantasyon paneli bu amaca hizmet etmelidir. Mesela, boy, kilo, devam-devamsızlık, kitap miktarı gibi konular için sayılar kullanılabilir; ancak sınıfta neler olduğunun içeriğini anlatmak için örneğin video öyküleri kullanılmadır.
- ✓ Dokümantasyon panelindeki esere ve fikirlere isim ve ay bilgisi gibi kaynak bilgisi eklenmelidir.

Glaser ve Strauss'a (1967) göre doküman incelemesi, sentezleme sayesinde yeni bir teorinin kurulmasını sağlayabilir. Bu araştırmada, yeni bir teori kurulması amaçlanmamış ancak Reggio Emilia yaklaşımına dayanan dokümantasyon prensibinin daha iyi anlaşılabilmesi için analiz ve sentez yapılmış ve bu öneriler geliştirilmiştir. İleride yapılacak çalışmalarda dokümantasyon paneline ilişkin teori kurulması da, Türkiye'de Reggio Emilia ilhamlı çalışmalar yapmak isteyen öğretmenler için faydalı olacaktır.

KAYNAKLAR

- Avery, J., Callaghan, K., & Wien, C. A. (2016). *Documenting children's meanings: Engaging in design and creativity with children and families*. Davis Publications.
- Bağçeli Kahraman, P., Yılmaz, S., & İlyas, G. (2019). The views of the preschool children in the countryside and city zones regarding environmental pollution. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 783-810.
- Başal, H. A. (2015). Okulöncesi ve ilkökul çocukları için uygulamalı çevre eğitimi. *Nobel Akademik Yayıncılık*.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.
- Cadwell, L. B. (2011). *Reggio Emilia yöntemiyle harika çocuk yetiştirmek: Eğitimciler ve anne babalar için*. Kaknüs Yayınları.
- Corbin, J., & Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory* (3rd ed.). Sage.
- Dilek, Ö., & Atasoy, V. (2020). Forest applications in pre-school period: A case study. *International Electronic Journal of Environmental Education*, 10(2), 195-215.
- Edwards, C.P., Hamel, E., Leeper-Miller, J., & Ren, L. (2020). Improving reflective practice: A documentation rubric for mentoring preservice and in-service teachers. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 41(1), 2-17.
<https://doi.org/10.1080/10901027.2018.1463321>
- Forman, G. (2010). Documentation and accountability: The shift from numbers to indexed narratives. *Theory Into Practice*, 49(1), 29-35.
- Forman, G., & Fyfe, B. (1998). Negotiated learning through design, documentation and discourse. In C. Edwards, L. Gandini, & G. Forman (Eds.), *The hundred languages of children: The Reggio Emilia approach-advanced reflections* (pp. 239-260). Ablex.

- Gandini, L., & Kaminsky, J. A. (2004). Reflections on the relationships between documentation and assessment in the American context: An interview with Brenda Fyfe. *Innovations in Early Education: The International Reggio Exchange*, 11(1), 5-17.
- Giamminuti, S. (2011). The 'value of locality' in early childhood settings: Pedagogical documentation in the Reggio Emilia educational project. *Canadian Children*, 36(2), 4-10.
- Glaser, B. G., & Strauss, A. L. (1967). *The discovery of grounded theory: Strategies for qualitative research*. Aldine.
- Goldhaber, J. (2007). The development of an early childhood teacher research collaborative. *Theory Into Practice*, 46(1), 74-80.
- Helm, J. H., & Katz, L. (2001). *Young investigators: The Project Approach in the early years*. Teachers College, Columbia University.
- İnan, H. Z. (2007). *An interpretivist approach to understanding how natural sciences are represented in a Reggio Emilia-inspired pre-school classroom* [Yayınlanmamış doktora tezi]. The Ohio State University, USA.
- İnan, H. Z. (2012). *Okul öncesi eğitiminde çağdaş yaklaşımlar: Reggio Emilia ve proje yaklaşımı*. Anı Yayıncılık.
- İnan, H. Z., Trundle, K. C., & Kantor-Martin, R. (2010). Understanding natural sciences education in a Reggio Emilia-inspired pre-school. *Journal of Research in Science Teaching*, 47(10), 1186-1208.
- Katz, L. G., & Chard, S. C. (1997). Documentation: The Reggio Emilia approach. *Principal*, 76, 16-17.
- Kılınç, A. (2010). Can Project-based learning close the gap? Turkish student teachers and proenvironmental behaviors. *International Journal of Environmental & Science Education*, 5(4), 495-509.

- Kline, L. S. (2008). Documentation panel: The “making learning visible” project. *Journal of Early Childhood Teacher Education, 29*(1), 70-80.
- Lim, S. & Cho, M. H. (2019). Parents’ use of mobile documentation in a Reggio Emilia-Inspired school. *Early Childhood Education Journal, 47*(4), 367-379.
- Reggio Children S.r.l. (2000). *Everything has a shadow except ants* (2nd ed.). Reggio Emilia, Italy.
- Schroeder-Yu, G. (2008). Documentation: Ideas and applications from the Reggio Emilia approach. *Teaching Artist Journal, 6*(2), 126-134.
- Malaguzzi, L. (1998). History, ideas and basic philosophy: An interview with Lella Gandini. In C. Edwards, L. Gandini, & G. Forman (Eds.), *The hundred languages of children: The Reggio Emilia approach-advanced reflections* (pp. 49-97). Ablex.
- Matusov, E., Marjanovic-Shane, A., & Meachan, S. (2016). Pedagogical voyeurism: Dialogic critique of documentation and assessment of learning. *International Journal of Educational Psychology (IJEP), 5*(1), 1-26.
- Özkan, U. B. (2019). *Eğitim bilimleri araştırmaları için doküman inceleme yöntemi*. PegemA Akademi.
- Rinaldi, C. (1998). Projected curriculum constructed through documentation-progettazione: An interview with Lella Gandini. In C. Edwards, L. Gandini, & G. Forman (Eds.), *The hundred languages of children: The Reggio Emilia approach-advanced reflections* (pp. 113-125). Ablex.
- Turner, T., & Wilson, D. G. (2010). Reflections on documentation: A discussion with thought leaders from Reggio Emilia. *Theory Into Practice, 49*(1), 5-13.
- Wien, C. A., Guyevskey, V., & Berdoussis, N. (2011). Learning to document in Reggio-inspired education. *ECRP: Early Childhood Research & Practice, 13*(2), n/a.

Yılmaz, G., İlkörücü, Ş., & Çepni, S. (2018). The effects of parent-involved science activities on basic science process skills of the children in the age group of 5-6. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 8(4), 879-903.

EXTENDED ABSTRACT

Recently, with the spread of Reggio Emilia-inspired pre-schools in Turkey, teachers are studying and implementing the process of documentation. However, many educators are either unable to do it correctly or give up, losing their courage due to lack of guidance. This research aims to examine and evaluate the written, visual and video documents that are the primary source of the documentation work carried out in Reggio Emilia-inspired pre-schools. In this way, it strives to make teaching and learning visible. In the current research, a qualitative research design was used in accordance with the social-constructivist nature of the Reggio Emilia Approach and that of the documentation. Documentation of written and visual data were collected in accordance with the document analysis method, and analyzed by content analysis. The findings related to the documentation panel of the birds project entitled "In the Trace of a Feather" show that this means of documentation was successful in making teaching and learning visible. Moreover, it accomplished the documentation panel criteria developed by Kline (2008). Based on the findings, suggestions and important points to consider were developed at the end of the research.

Findings of the current research at the first phase of document analysis "Superficial Scanning" show that the documentation panel contained both a literary story as well as photos and video images supporting it, and due to the birds project, children worked like a scientist, used scientific process skills and did science/nature activities. In this sense, the documentation panel resulted in an important adventure of teaching and learning to be seen by everyone. The "Reading" phase of the document analysis revealed the following findings: First, evaluation in terms of target audience and purpose showed that the panel gave a consistent and clear message; its language was clear; it emphasized the project and specific curriculum areas; and, it cared about the community of learners. The editorial text was simple and natural, that is, not planned. It contained elements that represent both the definition of activity and the critical moments in

learning, and evidence of children's thoughts. Finally, the focus was on cause and effect. In terms of techniques and materials, findings showed that visual interference was avoided, and necessary abbreviations were made. Moreover, it was worth watching for children and families, as well as readable, containing various materials (photo, video and text), children's works, observation/anecdote notes, children's language and good quality-sized-shaped photos. It looked professional and had a neutral background, took into account the order, and respected the work of children. In this study, the title "In the Trace of a Feather" was interesting and provocative and inviting new research in the future. There was an editorial text under the title, explaining the purpose of the project well. The documentation panel also had some shortcomings. Specifically, more visual and literary evidence of children's thoughts was needed, and the children's hypotheses and theory building stages needed to be made more visible. Despite the shortcomings, this documentation panel received a high score of 47 out of 50 points. In the "Interpretation" phase of the document analysis, more findings were stated. Based on findings of the current research, the following recommendations have been developed to improve the documentation panel:

- ✓ Documentation panel should make development and learning visible by using different formats and contents like "written, visual and video" documents.
- ✓ Documentation panel should include the target audience, purpose, editorial text, technique/materials and title.
- ✓ Documentation panel should include talks, hypotheses, questions and discussions of children.
- ✓ Documentation should reveal unique ways to reveal what children already know. And the panel should follow the children's curiosity rather than the chronological order of events.
- ✓ Documentation panel should be part of teaching on the fly.

- ✓ Documentation panel should raise new questions to better understand children rather than finding answers that end in researching about children.
- ✓ Documentation should enable the school to change its epistemological role in society and include data collection, analysis, interpretation, reflecting and reconstruction processes to reconstruct the meaning of children's experiences.
- ✓ Documentation panel should not include only what was happened but also interpretation.
- ✓ Documentation should lead to a cultural change, such as recycling, and protecting natural life.
- ✓ Documentation is a process evaluation, not a result. The documentation panel should serve this purpose. For example, numbers can be used for topics such as height, weight, attendance, absenteeism, book quantity. However, video stories, for example, can be used to explain the content of what is happening in the classroom.
- ✓ References should be done properly. For example, children's works should be labeled with the name and age of the owner.

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI BEYANI

Hatice Zeynep İnan'n bu araştırmaya katkısı % 100'dür.

ÇATIŞMA BEYANI

Herhangi bir mali çıkar veya bağlantı durumu yoktur. Herhangi bir çıkar çatışması veya yanlılık yoktur.

ETİK BEYANNAMESİ

Bu araştırmanın 92662996-044/E.19747 sayılı 06.07.2020 tarihli Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulu kararı mevcuttur.